

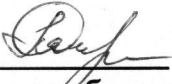
Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет Біолого-технологічний
Кафедра технології виробництва і переробки продукції тваринництва
та кінології

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
ОК 6. Біологія, утримання та профілактика захворювань собак
(обов'язковий / вибірковий)

Реалізується в межах освітньої програми «Кінологія»

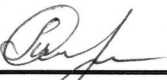
за спеціальністю Н2 Тваринництво

на другому (магістерському) рівні вищої освіти

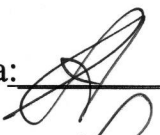
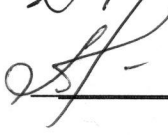
Розробник: Людмила БУЛА, к.с.-г.н., доцент кафедри технології виробництва і переробки продукції тваринництва та кінології

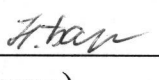
Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри Технології виробництва і переробки продукції тваринництва та кінології	протокол від <u>09.06.2026 р</u> № <u>18</u>
	В.о.завідувача кафедри <u></u> Людмила БУЛА

Погоджено:

Гарант освітньої програми Людмила БУЛА
(підпис)

Декан факультету, де реалізується освітня програма Вікторія ВЕЧОРКА
(підпис)

Рецензія на робочу програму (додається) надана: М. Шкляр
(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)
 Т. Чернявська
(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації (Надія ГРАЧУК)
(підпис) (Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 23.06 2026 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми
.				

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

	Назва ОК	Біологія, утримання та профілактика захворювань собак							
	Статус ОК	Обов'язковий							
	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК	Кінологія /Н2 Тваринництво							
	Підрозділ, що реалізує ОК	Біолого-технологічний факультет, кафедра технології виробництва і переробки продукції тваринництва та кінології							
	Рівень НРК	Другий (магістерський)							
	Семестр та тривалість вивчення	1,2 семестри, 26 тижнів							
	Кількість кредитів ЄКТС	10							
	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота (заняття)						Самостійна робота	
		Лекційні		Практичні		Лабораторні			
		денна	заоч.	денна	заоч.	денна	заоч.	денна	заоч.
		42	12	58	12	-	-	200	276
	Мова навчання	Українська							
	Обмеження	-							
	Викладач/Координатор освітнього компонента	Була Людмила Валер'янівна							
11.1	Контактна інформація	Доцент кафедри технології виробництва і переробки продукції тваринництва та кінології, кабінет 320 головного корпусу ел. адреса: bula.snau@gmail.com консультації: щопонеділка 12 ⁰⁰ -13 ⁰⁰ .							
	Мета освітнього компонента	Формування у майбутніх фахівців глибоких теоретичних знань з питань особливостей морфології і фізіологічних процесів організму та діяльності вищої нервової системи собаки, формування поведінки, поведінкових реакцій тощо; опанування студентами знання про особливості утримання собак, формування у майбутніх фахівців достатніх теоретичних знань та практичних навичок з питань етології, патогенезу, діагностики та профілактики основних хвороб собак. Освітній компонент спрямований на досягнення фахових програмних компетентностей, що реалізується через дисциплінарні результати навчання, зокрема: формування у студентів глибоких теоретичних знань з питань анатомії і морфології собак, особливостей фізіологічних процесів організму собаки, процесів формування умовних та дії безумовних і умовних рефлексів, синтетичної діяльності вищої нервової системи, формування певної поведінки у собак; формування здатності проектувати, організовувати та контролювати технологічні процеси вирощування, годівлі та утримання собак у державних та приватних розплідниках; планувати та впроваджувати в практику планові заходи специфічної профілактики інфекційних та інвазійних захворювань собак, звертаючи особливу увагу на зооантропоносні хвороби; діагностувати основні хвороби, а також надавати першу допомогу тваринам							
	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент базується на ОК1 Методологія та організація наукових досліджень із застосуванням іноземної мови за професійним спрямуванням, ОК3 Кормозабезпечення і нормована годівля собак.							

		Освітній компонент є основою для ОК7 Племінні ресурси, селекція та відтворення собак ОК8 Теорія дресури та спеціальне собаківництво, ОК9 Дослідницька практика, ОК10 Атестаційний іспит. Кваліфікаційна робота.
	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності у СНАУ регулюється Кодексом академічної етики https://drive.google.com/file/d/142uwVZKHnDYNQJ6TKFxaaPcr7rT5qTN8/view У відповідності до нього вимоги до студента щодо дотримання академічної доброчесності під час вивчення освітнього компонента наступні: відповідально ставитись до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати завдання, передбачені навчальною програмою; бути присутнім на усіх заняттях; виконувати самостійну роботу; чесно та відповідально готуватись до поточного, модульного та підсумкового контролю; подавати на оцінювання лише самостійно виконану роботу. Є неприйнятним для студента: виявляти нешанобливе та некоректне ставлення до викладача; запізнюватись на заняття та пропускати їх без поважних причин; під час навчального процесу використовувати підказки, роботи інших осіб, телефони; надавати та одержувати допомогу від третіх осіб при проходженні поточного, модульного та підсумкового контролю; отримувати або пропонувати хабар за отримання будь-яких переваг у навчальній діяльності. За порушення правил академічної доброчесності студенти можуть бути притягнуті до наступних форм відповідальності (ч.6 ст. 42 Закону України «Про освіту»): повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з університету; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.
	Посилання на Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=3490
	Ключові слова	Біологія собак, поведінка собак, утримання собак, хвороби собак, профілактика захворювань

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)			Як оцінюється РНД
	ПРН 12	ПРН 13	ПРН 14	
ДРН 1. Аналізувати дію і залежність організму собаки від метаболічних процесів, використовувати знання з морфології і фізіології собаки як основу для вирішення наступних можливих шляхів використання собак	х	х		Індивідуальне завдання, підсумковий екзаме́н

ДРН 2. Оцінювати поведінку собак за показниками вищої нервової діяльності, формувати умовні рефлекси у тварин.		x	x	Індивідуальне завдання, підсумковий екзамен
ДРН 3. Формувати певні поведінкові реакції у собак, розрізняти причини патологічних поведінкових реакцій та коригувати небажану поведінку тварин		x		Індивідуальне завдання, доповідь, підсумковий екзамен
ДРН 4. Проектувати племінний та службовий розплідник собак та організовувати і контролювати його діяльність, враховуючи технологічні заходи індивідуального догляду за собаками	x		x	Індивідуальна розрахункова робота, підсумковий екзамен
ДРН 5. Скласти режим утримання та фізичних навантажень та планувати і організовувати годівлю собак у розпліднику відповідно вибраного типу годівлі	x		x	Індивідуальна розрахункова робота, підсумковий екзамен
ДРН 6. Впроваджувати в практику планові заходи специфічної профілактики інфекційних та інвазійних захворювань собак	x		x	Індивідуальне завдання, підсумковий екзамен
ДРН 7. Проводити попередній діагноз основних хвороб собак, а також надавати першу допомогу тваринам.	x		x	Індивідуальне завдання, підсумковий екзамен

3.

4. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу								Рекомендована література
	Аудиторна робота						Самостійна робота		
	Лк		Пз		Лаб.з				
	ден.	заоч.	ден.	заоч.	ден.	заоч.	ден.	заоч.	
Тема 1. Морфологія та особливості фізіології собаки. 1. Опорно-рухова система та шкіряний покрив. 2. Спланхнологія. Ангіологія. 3. Фізіологія рухів та шкіряного покриву. 4. Фізіологія внутрішніх органів собаки.	6	1	10	1	-	-	40	54	7, 8, 9, електронні ресурси
Тема 2. Фізіологія вищої нервової діяльності. 1. Будова нервової системи. 2. Рецептори та аналізатори собаки. 3. Вчення академіка І.П.Павлова. Безумовні та умовні рефлекси. 4. Загальні типи нервової системи, їх визначення.	6	1	8	1	-	-	30	42	2, 5, 7, 8, 9, 20, 21, електронні ресурси

5. Основні реакції поведінки собак.									
Тема 3. Етологічні особливості собак. 1. Форми поведінки собак. 2. Вплив генетичних факторів на поведінку тварин 3. Онтогенез та адаптивні функції поведінки. 4. Навчання тварин. Теорія оперантного навчання Скінера. 5. Патологічні типи поведінки тварин.	8	2	12	2	-	-	30	46	2, 4, 5, 7, 8, 9, 20, 21, 23, електронні ресурси
Тема 4. Технологія утримання собак. 1. Особливості росту та розвитку собак. 2. Зоогігієнічні вимоги до утримання собак. 3. Планування племінного та службового розплідника. 4. Правила утримання собак. Вимоги чинного законодавства. 5. Догляд за собаками. 6. Організація годівлі собак у розпліднику	6	2	8	2	-	-	30	40	1, 7, 8, 9, 22, електронні ресурси
Тема 5. Режим утримання і тренувальних навантажень 1. Моціон собак. 2. Фітнес для собак. 3. Режим утримання собак у розпліднику 4. Транспортування собак.	6	2	6	2	-	-	20	28	1, 7, 8, 9, 24, електронні ресурси
Тема 6. Інфекційні та інвазійні хвороби собак. 1. Ветеринарне законодавство 2. Інфекційні хвороби собак. 3. Інвазійні хвороби собак. 4. Профілактичні ветеринарні заходи. 5. Шляхи і способи терапевтичної дії на організм собаки	6	2	6	2	-	-	24	32	3, 6, 7, 9, 22, електронні ресурси
Тема 7. Внутрішні незаразні та хірургічні хвороби собак. 1. Внутрішні незаразні хвороби собак. 2. Хірургічні хвороби собак. 3. Акушерство та гінекологія у собак. 4. Токсикологія.	4	2	8	2	-	-	26	34	6, 7, 9, 22, електронні ресурси
Всього	42	12	58	12	-	-	200	276	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин
ДРН 1	Лекція, лабораторно-практична робота, заняття у розпліднику СНАУ	16	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання	40
ДРН 2	Лекція, презентація, лабораторно-практична робота, заняття у розпліднику СНАУ	14	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання	30
ДРН 3	Лекція, презентація, лабораторно-практична робота, ролева гра, заняття на дресирувальному майданчику СНАУ	20	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання, підготувати доповідь та презентацію.	30
ДРН 4	Лекція, презентація, лабораторна робота, заняття у розпліднику СНАУ, виїзне заняття	14	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуальної розрахункової роботи.	30
ДРН 5	Лекція, презентація, лабораторно-практична робота, робота зі зразками кормів	12	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуальної розрахункової роботи.	20
ДРН 6	Лекція, презентація, лабораторно-практична робота, заняття у розпліднику СНАУ	12	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання	24
ДРН 7	Лекція, лабораторно-практична робота, заняття у розпліднику СНАУ	12	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання	26

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
Денна форма навчання			
1	Індивідуальне завдання за темою 1-2	40 балів / 40%	1 семестр, 8 тиждень
2	Індивідуальне завдання за темою 3	30 балів / 30%	1 семестр, 14 тиждень
3	Доповідь, презентація	30 балів / 30%	1 семестр, 15 тиждень
4	Перший (осінній) семестр, всього	100 балів / 100%	

5	Індивідуальна розрахункова робота за темою 4-5	40 балів / 40%	2 семестр, 7 тиждень
6	Індивідуальне завдання за темою 6-7	30 балів / 30%	2 семестр, 11 тиждень
8	Екзамен – тест множинного вибору.	30 балів / 30%	2 семестр, екзаменаційна сесія
9	Другий (весняний) семестр, всього	100 балів / 100%	
Заочна форма навчання			
10	Індивідуальне завдання за темою 1-2	20 балів / 20%	
11	Індивідуальне завдання за темою 3	15 балів / 15%	
12	Індивідуальна розрахункова робота за темою	20 балів / 20%	
13	Індивідуальне завдання за темою 6-7	15 балів / 15%	
13	Екзамен – тест множинного вибору.	30 балів / 30%	
14	Заочна форма, всього	100 балів / 100%	

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Індивідуальне завдання за темою 1-2	<24 балів	24-28 балів	29-35 балів	36-40 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі відповіді не надано	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано відмінне знання навчального матеріалу
Індивідуальне завдання за темою 3	<18 балів	18-23 балів	23-27 балів	27-30 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі відповіді відсутні	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано відмінне знання навчального матеріалу, критичне мислення щодо оцінки поведінкових реакцій собаки
Доповідь, презентація	<18 балів	18-23 балів	23-27 балів	27-30 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі питання розкриті неповністю, студент володіє матеріалом не в повній мірі	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано вільне володіння матеріалом	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано високу обізнаність у даній темі.
Осінній семестр	0-59 балів	60 – 74 бали	75-89 балів	90-100 бали
	<24 балів	24-29 балів	30-35 балів	36-40 балів

Індивідуальна розрахункова робота за темою 4-6	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі питання розкриті неповністю, невірні деякі розрахунки, студент володіє матеріалом не в повній мірі	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано вільне володіння матеріалом	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано високу обізнаність у даній темі та здатність до критичної оцінки економічної ефективності діяльності племінного заводу, розроблено та обґрунтовано проект розплідника собак та технологію їх утримання.
Індивідуальне завдання за темою 6-7	<18 балів	18-23 балів	23-27 балів	27-30 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі питання розкриті неповністю, студент володіє матеріалом не в повній мірі	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано вільне володіння матеріалом	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано високу обізнаність у даній темі.
Екзамен	<18 балів	18-22 балів	22-27 балів	27-30 балів
Весняний семестр	0-59 балів	60 – 74 бали	75-89 балів	90-100 бали

5.2. Формативне оцінювання

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1.	Усне опитування після вивчення тем	На наступному практичному занятті після викладення матеріалу за темою
2.	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над індивідуальним завданням протягом занять	Протягом семестру
3.	Усний зворотний зв'язок від викладача після виконання розрахункової роботи	На наступному занятті після здачі студентом виконаного завдання
4.	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над доповіддю, презентацією	Протягом семестру

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

6.1.1. Підручники, посібники

1. Гайдук С. В. Основи дресирування, гігієни та годівлі службових собак. Львів: ФОП Марченко Т.В., 2024. 175 с.
2. Зоопсихологія / навчальний посібник // В.І. Козій, К.Є. Лук'яненко, О.В. Кошелєв, Р.В. Ставецька, О.А. Порошинська, С.С. Шмаюн – Біла Церква, 2026. – 260 с
<https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/16615/1/zoopsychologia.pdf>
3. Інфекційні хвороби собак і котів : навч. посіб. / В. В. Недосеков, А. М. Гонтарь, Н.Г. Сорокіна, Я. В. Кісера – Київ : Науково-методичний центр ВФПО, 2021. – 98 с.
https://drive.google.com/file/d/17SYFm6hna6vxfM_-UJiaqrQV0_DvXuTT/view
4. Корж О.П. Етологія тварин: підручник для вищих навчальних закладів. Суми: Університетська книга, 2023. – 236 с.
5. Москалець В. П. Зоопсихологія та порівняльна психологія [текст]: підручник. Івано-Франківськ: Електронна бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2025. 248 с. <https://lib-repo.pnu.edu.ua/handle/123456789/20283>
6. Приходько Ю. О., Пономаренко В. Я., Нікіфорова О. В., Федорова О. В., Мазанний О. В., Булавина В. С., Люлін П. В. Протозойні та окремі прокаріотні хвороби собак і котів: навчальний посібник. — Харків. Видавець: О. А. Мірошніченко, 2021. — 168 с.
<https://repo.btu.kharkiv.ua/server/api/core/bitstreams/a4d1ea9e-3443-405e-bddd-cad3c826d2f3/content>

6.1.2. Методичне забезпечення

7. Курс лекцій та лабораторно-практичних занять з дисципліни «Біологія, утримання та профілактика захворювань собак»
<https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=3490>
8. Біологія, утримання, годівля та профілактика захворювань собак. Методичні вказівки щодо виконання індивідуальної та самостійної роботи / За ред. Була Л.В. Суми, 2023. 19 с.
9. Біологія, утримання, годівля та профілактика захворювань собак. Методичні вказівки до лабораторно-практичних занять для студентів денної і заочної форми навчання згідно освітньої програми «Кінологія» освітній рівень «Магістр» зі спеціальності 204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва/укл. Була Л.В. Суми, 2024. 95 с.

6.1.3. Електронні ресурси

10. <http://uku.com.ua/>
11. <http://www.fci.be/en/>
12. <http://zakon.rada.gov.ua/>
13. <http://www.real3danatomy.com/>
14. <https://www.imaio.com/en/vet-anatomy/dog/dog-general-anatomy>
15. <https://ukrgroom.com.ua/>
16. <https://www.esccap.org/national-associations/Ukraine/13/>
17. <https://www.allaboutdogfood.co.uk/dog-feeding-guide>
18. <https://europeanpetfood.org/self-regulation/nutritional-guidelines/>
19. <https://infocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29469.pdf>

6.2. Додаткові джерела

20. Бернс Г. Як це бути собакою – та інші пригоди в галузі нейробіології тварин. Харків: Фабула. 2022. 240 с.

21. Горовіц А. Собакознавство. Що собаки знають, бачать і відчувають нюхом. К.: КМ-Букс. 2022. 312 с.

22. Була Л.В., Павленко Ю.М., Ставецька Р.В., Царенко Т.М., Єгорченкова С.В., Кудрявська В.О. Взаємозв'язок умов утримання та частоти захворюваності службових собак Національної поліції України. Науковий вісник ветеринарної медицини, 2025. № 1. С. 44–52. <https://doi.org/10.33245/2310-4902-2025-196-1-44-52>

23. Прайор К. Мистецтво виховання та дресирування. Не стріляйте одразу в собаку! Харків. Клуб Сімейного Дозвілля. 2021. 230 с.

24. Nutritional Guidelines For Complete and Complementary Pet Food for Cats and Dogs. FEDIAF. 2021. 98 p. <https://europeanpetfood.org/wp-content/uploads/2022/03/Updated-Nutritional-Guidelines.pdf>

25. Наукові та науково-виробничі журнали:

- Club Dogs. Клубні собаки: ВГО «Кінологічна Спілка України».
- Мисливські собаки.
- Ветеринарна практика
- Вісник Сумського національного аграрного університету, серія «Тваринництво»

6.3. Програмне забезпечення

1. Excel.
2. Текстовий редактор Word.
3. Microsoft Office Power Point.